

132-2-100

100

ОТЧЕТ

НА

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ЗА

1949 г.

391.

100

A/I-82

ОТЧЕТ НА БНБ ЗА 1949 г.

1949 г.

	
БНБ	BNB
Научно-техническа и библиотечна проверка	Scientific & library check
215-	D / 1074

ЧРЕЗ ДЪЛГАРИ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ
ДО
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА
НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
С О Ф И Я

По силата на чл. 21 от Закона за банките, представям на-
стоящия отчет за дейността на Българска народна банка през 1949
година, заедно с годишния баланс и равнoсметка за приходите и
разходите на банката през същата година.

ни за-
на Б.
ка
1949
а

Основните задачи на Българската народна банка през 1949
се определят от главната задача на петгодишния държавен народостро-
пански план - изграждане стопанските и културни основи на социа-
лизма у нас.

За правилното определяне на тия задачи в първата година
от изпълнението на държавния народостропански план трябва да се
изхожда от указанията на класиците на Маркс-Лениновото учение за
ролята на банките в периода на социалистическото изграждане.

Още преди един век, в манифеста на комунистическите партии
се посочи необходимостта от "... централизиране на кредита в ръ-
цете на държавата чрез държавна банка с държавен капитал и с из-
ключителен монопол." Ленин също сочи, че "... да се контролира
и регулира..... производството и разпределението на продуктите,
без да се контролират и регулират банковите операции, това е без-
смислица. Това прилича да лови случайно попадналите "копейки" и
да закриваш очи пред милионите рубли". Той учи, че "... без голе-
мите банки социализмът ще бъде неосъществим", че създаването на
"една единствена покупна от най-големите държавни банки с отделни
във всяка община и при всяка фабрика - това са вече девет десети
от социалистическия апарат. Това е - общо държавно счетоводство,
общодържавна сметка на производството и разпределението на продук-
тите, това е, така да се каже, нещо като скелет на социалистиче-
ското общество". Според неговите указания: "... тия задачи кон-
кретно се състоят от съсредоточаване в банките на всичките пари
на населението, освен необходимите му за потребителни нужди
....., в запазване и укрепване контролата при отпускане пари
от банката....." "Съсредоточаването на целия паричен оборот в
банката ще даде в ръцете на социалистическата държава мощни до-
пълнителни източници за финансово издръжка на национализираните
предприятия, ще ги постави под контрол и ще направлява

стопанския живот на страната в интересите на социализма." Другият Сталин, като говори за ролята на кредитната система, учи, че е ".....необходимо излишъците от натрупвания в страната да не се разпиляват, а се събират в нашите кредитни учреждения" и, че ".....трябва още да се умее да се разходват натрупаните резерви разумно, със сметка, щото нито една копейка на народното стопанство да не пропадне, използването на натрупванията да върви по основната линия на удовлетворяване важните нужди на индустриализацията на страната. Без тези условия рискуваме да се натъкнем на разхищение на натрупаните средства, на разпиляването им по каналите на всякакъв род малки и големи разходи, които нямат нищо общо нито с раздвижването на индустрията, нито с предвижването напред народното стопанство изобщо".

Следвайки указанията на Маркс-Лениновото учение и изградвайки социализма в своята страна, Съветският съюз създаде строй на банкова система. Нейният главен стълб е Госбанк, която е касов и емисионен център на страната и орган за краткосрочно кредитиране, уреждане плащанията между предприятията и разплащанията с чуждите страни.

Най-широкото използване на великия опит на Съветския съюз, учи др.Георги Димитров, "съобразен с нашите условия, се явява единствения най-добър образец за строителство на социализма у нас".

Ръководейки се от горните указания, главните усилия на Българската народна банка трябваше да бъдат насочени за укрепването и оформяването ѝ като централна държавна банка от социалистически тип, която да е в състояние да проведе:

1. Регулиране паричното обращение и укрепване стабилността на лева чрез изпълнение на одобрени от правителството касови планове, упражняване девизния контрол и монопола върху чуждите платежни средства;

2. Краткосрочно кредитиране всички отрасли на народното стопанство, освен строителните организации, в пределите на утвърден от Министерският съвет кредитен план, съгласуван с държавния народостопански план;

3. Привличане на свободните от стопанско оползотворяване средства в народното стопанство;

4. Организиране плащанията в народното стопанство, провеждане системна борба за укрепване принципа на стопанската самоиздръжка, заздравяване платежната дисциплина, икономично използване на средствата и пълното мобилизиране вътрешните

ресурси на предприятията;

б. Провеждане контрол чрез кредита и лева за равномерно изпълнение на стопанските планове от предприятията, ускоряване обрачаемостта на средствата, снижаване себестойността на продукцията и намаляване издръжката по обраченето.

Обаче, вредителската дейност на Трайче Костов и неговата банда спъна правилното социалистическо изграждане на банката, като голям апарат да изпълни тия задачи. Още при създаване на същата, вместо да се използва огромния опит на Госбанк, взето е за образец устройството на банковата система в Югославия, поради което са допуснати съществени извращения в нейната организация. По-главните от тези извращения са:

1. Върховният надзор по управлението на банката, съгласи Закона за банките, се упражнява от Министра на финансите, а управлението на банката е възложено на управител. Тази организация на управление изключва колективния метод на ръководство и значително е улеснила подривната дейност на вредителите. Министерството на финансите е било властно да командва насочването на банковите средства, като са оформявани финансовите неуредици на предприятията чрез банков кредит, отпудан за сметка на парична емисия.

2. При национализацията на банките е извършено механическо сливане на отделните банки и образуване на банков клонове без създаване единство в банковите дейности. Не е извършено проучване на кадрите, апаратът не е бил прочистен от вражески и съмнителни елементи, не е станало разместване на сътрудниците с оглед правилното отправление на работата. При провеждането на кадрите са подценявани способни и предани на партията служители, а на отговорни места са били издигани роднини и приятели на Стефанов и Лончев като "специалисти".

3. Във връзка с доставката на българска пшеница на Румъния през 1947 година е бил учреден залог в злато, уж предложен от румънското правителство. Това е нанесло вреда на дружеските отношения между двете страни и предизвикало недоволството на румънското правителство.

4. При извърстване обмяната на банкнотите и съкровищните бонове през март 1947 година, е въведена сложна и скъпа процедура, която затруднява населението при обслужването.

5. Въвеждането на банковия чек и създаването на безкасовите плащания предизвика недоволство и смут сред народа без да

може да се постигне нещо за укрепване на Банката като център на плащания в народното стопанство и провеждане контрола върху сметките за плащане на предприятията и организацията. Нещо повече, когато Българската инвестиционна банка в началото на 1949 година представя за одобрение наредба за плащанията, тогавашният управител я отхвърля като ненужна. Едва след като Министерството на финансите, възглавявано от Стефанов, виждайки че кредителството е явено, нарежда да се изработи наредбата, обаче, това не е станало до сменяването на Дончев.

6. Забавено е въвеждането на кредитен и касов планове като съставна част на държавния народостопански план, поради което кредитирането е станало стихийно, допускало се е разхищение и замразяване на средства, подриване принципа на стопанската самостоятелност и стопанственото използване на ресурсите. Банката е кредитирала предприятия с оглед да не се спре дейността на нито едно предприятие поради липса на достатъчен кредит, без да е правена цялостна преценка за действителните им нужди от такъв.

Маскировката на враговете и недостатъчното познаване на банковата система в СССР е попречило за съвременното разширяване кредителството им и правилното насочване на банковата дейност.

Едва във втората половина на 1949 година, след сменяването на бившия управител Дончев, Управлението на Банката прецени дейността си с оглед на предстоящите задачи и проведе редица мероприятия за осъществяването им. Главните постижения в това отношение са:

1. Изготви се проект за постановление за разходване фонда на работната заплата, който беше приет и е в сила от 1 януари 1950 год.

2. Изготви се и се представи чрез министъра на финансите проект за постановление за кредитен и касов план, чрез което банковата дейност се включва като съставна част в държавния народостопански план.

3. Изготви се и се представи на Министерския съвет Наредба за плащанията между предприятията.

4. Извършиха се следните структурни промени в организацията на Банката:

а/ Създаде се нова Планово-икономическа дирекция, чиято основна задача е да координира плановете на отделните дирекции при Банката и ги съгласува с показателите на отделните стопански отрасли и държавния народостопански план. Същата дирекция има за задача да изучава икономиката на отделните кредитирани отрасли, стопански необходимото банково обращение, както и да извършва банковата статистическа отчетност.

б/ С оглед засилването на банковия контрол чрез кредита и лева върху стопанственото използване на средствата от предприятия и организациите, създаде се нова дирекция ревизионна, която има за задача да извършва цялостен контрол върху дейността на банковите клонове, популярните банки и ведомствените кооперации.

в/ Съществуващата дирекция "Кадр. и бюджет", преименуван впоследствие в дирекция "Бюджет", се закри като излишна.

б. За отстраняване допуснатите грешки и опознаване опита на Госбанк беше закупена съветска литература, част от юята се преведе и се изпрати на банковите клонове. Устроени бяха курсове, в които бяха разяснени новите начинания на Банката, тяхната роля и задача в социалистическото изграждане на страната. Бяха разгледани конкретни примери за кредитното и касовото планиране. По този начин в късо време можа да се изгради необходимия апарат за провеждане новите мероприятия на Банката.

При провеждане основните задачи на Българска народна банка са срещнати редица пречки от обективен и субективен характер, в и във от Банката.

Банката не разполага с достатъчен кадър, запознат с устройството и опита на Госбанк. Ограничената съветска литература не е направена достояние на по-широк кръг сътрудници, за да се запознаят с задачите и дейността на същата.

Организационното устройство на Банката, новите задачи и форми на кредита не бяха оточнени, което е довело до несъгласуваност при провеждане работите на Банката.

Пречки от обективно естество бяха главно неуредиците в предприятията и министерствата. За правилното планиране на кредита е нужно да се определят нормативи за минимално необходимите оборотни средства на предприятията. Обаче, за тая цел и до сега не е издадена наредба, въпреки че такава е започната още от първото шестмесечие на 1949 г. в Държавн.планова комисия и Министерството на финансите. Някои министерства все още не са обхванали в планово отношение подлежащите им предприятия. Плановите на предприятията и организациите се спускат с големи забави и в много случаи не са реални. Снабдяването със суровини и спомагателни материали и продажбата на готовата продукция често се извършва без оглед на предвиденото в плана. Едва в последно време беше поставен въпросът за регулирането, снабдяването и продажбите чрез сключване на договори между предприятията, но тази

система до края на изтеклата 1949 година не съществуваше. Поради това, някои предприятия биваха презвпасявани с материали, а други не можеха да провеждат нормално своята дейност поради липса на такива. В някои предприятия се явяваше задържане на стоки, поради забавяне на изкупуването или заплащането им от страна на изкупвателните организации. Отчетността на предприятията също не беше на завидна висота.

Пречка беше също неоточняването на граници между финансовия и банковия контрол върху дейността на предприятията.

Банката многократно е сигнализираща за преодоляване на пречките, но не е направила всичко необходимо за тяхното ликвидиране. В това отношение е необходимо:

1. Да се осигури своевременното спусане стопанските планове на предприятията, като се съгласуват с тях отчетните срокове на касовия и кредитен план.

2. Да се определят нормативи на оборотните средства на предприятията и организациите, като се оточи частта която да им бъде дадена от държавата и частта която ще се допълва с банков кредит; да се ускори изготвянето на специална наредба за изчисляване на тези нормативи.

3. Да се въведе склучването на договори между предприятията за снабдяване със суровини и продажбата на готовата продукция, като се съблюдава изпълнението им.

4. Да се разграничат банковият и финансов контрол върху финансово-стопанската дейност на предприятията. Банката трябва да провежда контрола върху обезпеченията на кредитите, правилното разпределение на собствените и заемните оборотни средства на предприятията с оглед на пълното им използване за изпълнение стопанските планове.

5. Да се подобри отчетността на предприятията и се осигури своевременното представяне на необходимите данни във връзка с контрола върху използването на банковите кредити. На нередовните в счетоводно отношение предприятия и организации Банката да налага кредитни санкции.

Черпейки поука от достиженията и допуснатите слабости в работата през изтеклата година, пред Българската народна банка се поставят за разрешение през 1950 година следните основни задачи:

1. Оформяване и укрепване на Българската народна банка като социалистически тип банка. Въвеждане колективния метод на

работа в управлението, което да разрешава принципните въпроси, а изпълнението им да се провежда чрез отделните дирекции.

2. Системно преквалифициране на кадрите чрез уреждане месечни и тримесечни курсове, създаване кръжоци за основно опознаване службите при банката в духа на новите мероприятия. Въземане мерки за създаване в болшинството от служителите навика за самообразование.

3. Въвеждане на кредитното и касовото планиране като съставна част на държавния народостопански план и като инструмент за оперативно провеждане на цялостната банкова дейност.

4. Въвеждане нови форми на плащания между предприятията и организацията чрез Българската народна банка и провеждане контрол върху платехната дисциплина.

5. Провеждане строг контрол върху стопанствените използване на средствата в народното стопанство в съответствие със задачите на държавния народостопански план, съдействие за ускоряване на обращаемостта на оборотните средства, намаляване себестойността на продукцията, издръжката на обработеното и мобилизиране вътрешните ресурси на предприятията.

6. Упражняване контрол върху изразходване фонда на работната заплата в съответствие с изпълнението на производствено-финансовите планове и утвърдените бюджетни ценове на предприятият, организацията и учрежденията.

За изпълнение на горните задачи необходимо е да се съгласува дейността на Банката с тази на отделните стопански министерства, за да се разкриват своевременно несъответствията между отделните планове и се вземат мерки за тяхното отстранение. За тази цел трябва да се реорганизируют някои от дирекциите при Управлението на банката, като се изградят на ведомствено-отраслови принципи.

ДЕЙНОСТ НА БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Българската народна банка е провеждала през отчетната година монополното право на държавата върху банковото дело и сключването на банковите сделки в областта на краткосрочния кредит чрез своята мрежа от клонове, банков представителства и популярни банки. В устройството на банковата мрежа не настъпиха значителни промени. Банковите клонове от 130 в началото, намаляха на 127 в края на отчетната година. Бяха закрити клонове в Павлово, Черуши-

на и други влез в град Пловдив. Повече от един влез имамо в следните градове: София - 7, Пловдив - 2, Варна - 2, Русе - 2 и Бургас 2.

Броят на банковите представителства е увеличен през годината с 110 броя. Според извършената дейност в техния брой са настъпили следните промени:

Банкови представителства, изпълняващи само влогова дейност от 1485 в началото са намалели на 991 в края на отчетната година или с 494; представителствата, изпълняващи влогова и плащатна дейност от 1170 нарастват на 1756 - в повече 586; тези, изпълняващи влогова, плащатна и преводна дейност от 109 остават 85 или в по-малко 24 и представителства, изпълняващи влогова, плащатна, преводна и влогова-акредитивна дейност от 257 остават 299 - в повече 42, или всички банковите представителства нарастват от 3021 на 3131.

Банковите представителства бяха създадени през 1948 година с цел да се приблизят банковите услуги до населението, да се направи по-гъста банковата мрежа за набиране на влогове и централизирането им в банковата система.

Приближаването на банковите услуги до населението се отрази благоприятно по отношение на влогонабирането и неблагоприятно по отношение на кредитирането. През отчетната година банковите представителства са увеличили при себе си индивидуалната естество с 2.7 милиарда лева или 16.4 на сто, а индивидуалните заеми с 3.3 милиарда лева или с 53.5 на сто. Политиката на Банката е била да се ограничават индивидуалните заеми, освен тия, които се дават за строго определени производствени цели, отпуснати по правителствени разпоредения. Тая преценка, обаче, по места мъжко можеше да се направи от банковите представителства, които се обслужваха от персонала на всеотрашните кооперации, неподготвени за извършване на банковите операции. Работваха малки по размер, но значителни по брой суми на индивидуални заеми, които увеличават общата маса на тези заеми. Освен това, поддържането на банковите представителства се оказа скъпа мрежа на банковия апарат. През отчетната година са одобрени комисионни на банковите представителства за извършените от тях операции в размер на 202 милиона лева, от които върху влоговете 75 милиона лева и върху плащатите 50 милиона лева. Последната сума от 50 милиона лева представлява 2/11 от начислените 275 милиона лева лихви върху плащатите при банковите представителства. Независимо от това, Банката е поддържала инспекторски кадар

за следене дейността на банковите представителства от 353 души, чийте заплати възлизат на около 60 милиона лева и командировачни около 40 милиона лева, или всичко 100 милиона лева. Дослужените банкови услуги до селското население, следователно, имат за резултат поскъпяване режийните разходи на индивидуалното кредитиране което при това трябва да бъде ограничавано. Това е един от факти който говори, че банковата мрежа в низните трибна да бъде реорганизирана.

Броят на популярните банки от 119 в началото, намалява на 105 в края на годината, или в по-малко 14 популярни банки.

Развитие на влоговете и краткосрочните кредити в народното стопанство през изтеклата година, без тия на Българска инвестиционна банка, е било както следва:

ВЪЗРАСТ НА
ВЛОГОВЕ И
КРАТКОСРОЧ-
НИ КРЕДИТ
ГОДИНАТА

Банкови и влогови институти	31.XII.1948		31.XII.1949		Промена	
	миллиард. лева	%	миллиард. лева	%	миллиард. лева	%
А. ВЛОГОВЕ						
Бълг. народна банка	68.2	51.0	63.2	47.3	- 0.5	- 7.3
Кредитна банка....	2.9	2.2	-	-	- 2.9	-100.0
Банкови представ.	18.2	13.6	21.9	16.4	+ 3.7	+ 20.3
Популярни банки...	21.7	16.2	22.2	16.6	+ 0.5	+ 2.3
Пощ. спестовна каса	22.8	17.0	26.8	19.7	+ 3.5	+ 15.3
Всичко	133.8	100.0	133.6	100.0	- 0.2	- 0.2
Б. КРЕДИТИ						
Бълг. народна банка	77.6	76.8	104.1	79.9	+26.5	+ 34.1
Кредитна банка....	1.1	1.1	-	-	- 1.1	-100.0
Банкови представ.	7.2	7.1	11.0	8.4	+ 3.8	+ 52.8
Популярни банки....	15.1	15.0	15.3	11.7	+ 0.2	+ 1.3
Всичко	101.0	100.0	130.4	100.0	+29.4	+ 29.1

Влоговете показват намаляние на общата им сума с 200 милиона лева. Фактически, обаче, те са увеличени с 9.8 милиарда лева или 7.3 на сто, понеже през годината са преквърсени около 10 милиарда лева от сметка "Влогове на фондове и учреждения" в сметка "Разни кредиторни сметки", която не се включва във влоговете. Това са суми, които отчетниците държат по сметките си при Българската народна банка. Реалното увеличение на влоговете при общата банка, следователно, е около 5 милиарда лева, или 7.3 на сто. Увеличението на влоговете при банковите представителства е 3.7 милиарда или 20.3 на сто, при Пощенската спестовна каса с 3.5 милиарда лева или 15.3 на сто и при популярните банки 0.5 милиарда лева, или 2.3 на сто. Влоговете при Кредитна банка ни

изцяло изчезват, понеже същата бене закрита и преишна към Българска народна банка.

Докато влоговете показват увеличение с около 9.8 милиарда лева, кредитните плащменти показват увеличение с 29.4 милиарда лева спрямо 1948 година. Кредитите, дадени от Българската народна банка на Българската известнищенна банка нарастват от 8.9 на 13.9 милиарда лева или с 56.2 на сто. Фактичкото увеличение на кредитите, включително тия, дадени на Българска известнищенна банка, са нарастнали от 109.9 на 144.3 милиарда лева, или с 34.4 милиарда лева. Напряжението на краткосрочните кредити, което е било значително и през изтеклата година, е покрито от увеличенията на следните не-главни ресурси: банковно обращение 5.4 милиарда лева; авара на държавното съкровище 3.1 милиарда лева; реализирани печалби увеличение задълженията към страниите кореспонденти и други - общо 16.1 милиарда лева; увеличение на влоговете с 9.8 милиарда лева или всичко 34.4 милиарда лева. Структурата на източниците, с които е покрито кредитното напрежение през годината сочи все още съществуваният сериозен разрыв между нарастването на влоговете и краткосрочните кредити. Това налага да се вземат сериозни мерки за увеличаване обрацаемостта на кредитите и разширяване на контролирания чрез банката безкасови плащания между предприятията, като се води енергична борба за изпълнеността на кредитния и касовия планове. За да се осигури еластичността на краткосрочния кредит, необходимо е да не се долуца кредитирането на Българската известнищенна банка, което по своето естество има известнищенно предназначение. Паралелно с това трябва да продължат усилията за разгъване на широка разлежителна работа по влогенабирането и мобилизиране вътрешните ресурси на стопанските предприятия и организации.

Паричното обращение е нарастнало от 41.3 в края на 1948 година на 46.7 в края на 1949 година или увеличението е с 5.4 милиарда лева. Средномесечният размер на паричните знаци възлиза на 43.9 милиарда лева срещу 41.9 милиарда лева през 1948 година. Увеличението на паричното обращение се дължи главно на разширяване търговската прожа и усиленото строителство.

По тримесечния развитието на паричното обращение през 1949, в сравнение с 1948 година, е както следва:

ИЧНО
ОБЩЕНО

Средно месечно	МОНЕТИ	БАШКОВИ	Ъ С И Ч К О
	М И Л И О Н И	Л Е В А	
1948 година			
I тримесечие	3.347	34.102	37.449
II тримесечие	3.346	35.843	39.189
III тримесечие	3.337	40.453	43.790
IV тримесечие	3.346	43.651	46.997
средно годишно	3.345	38.513	41.858
1949 година			
I тримесечие	3.371	37.362	40.697
II тримесечие	3.373	36.310	39.683
III тримесечие	3.374	39.173	42.552
IV тримесечие	3.381	45.545	48.926
средно годишно	3.375	39.590	42.965

Минимално парично обращение през отчетната година е отбелязано на 31 март 38.713 милиона лева, а максималното - в края на I дилата 50.086.- милиона лева. Увеличението през последното тримесечие е резултат главно на засиленото изкупуване на селско-стопански произведения по нарадни и свободни цени, задържането на суми в изкупувателния апарат на разни търговски организации, повишение цените на селско-стопанските произведения.

Средният индекс на съотношението между влоговете и паричното обращение /база 1939 година/, нараства през 1949 година на 98.1, срещу 88.9 през 1948 година, което почти се доближава до съотношението преди войната. В края на годината това съотношение вече надхвърля довоенното ниво, като достига на 102.9, както това се вижда от следващата таблица :

Г О Д И Н И	Влогове	парично обръщение	% съотношение на влоговете към
	Средно месечни база 1939 г.	индекси	паричното обръщение
1939	100.0	100.0	100.0
1940	111.0	134.2	82.7
1945	381.3	1442.2	26.4
1946	477.0	1570.5	30.4
1947	761.7	982.5	77.5
1948	773.4	869.7	88.9
1949	876.0	892.3	98.1
XII 1948	852.8	927.3	92.0
XII 1949	1060.1	1030.4	102.9

Средномесечният размер на башковите чекове в обръщение през 1949 година, в сравнение с 1948 година се вижда от следващата таблица :

Средно месечно	Българска народна банка	Популярни банки	Всичко
	М И Л И О Н И	Л Е В А	
1 9 4 8 година			
I тримесечие	1.227	-	1.227
II тримесечие	2.180	-	2.180
III тримесечие	1.692	-	1.692
IV тримесечие	2.307	884	3.221
средно годишно	1.589	-	-
1 9 4 9 година			
I тримесечие	1.951	805	2.756
II тримесечие	2.249	749	2.998
III тримесечие	3.126	819	3.945
IV тримесечие	3.023	729	3.752
средно годишно	2.586	776	3.362

Обемът на намираните се в обращение банкови чекове е увеличен през отчетната година в сравнение с 1948 година. Едва през IV-тримесечие се констатира намаление с 103 милиона лева, въпреки значителното изплащане на изкупваната селско-стопанска продукция.

Предстояща задача през 1950 година е да бъдат изтеглени по-степенно намираните се в обращение банкови чекове с оглед на тяхното окончателно премахване.

Развитията на безкасовите плащания през отчетната година, в сравнение с 1948 година, се илюстрира в следната таблица:

Средно месечно	Касов разходен оборот	Безкасови плащания	Всичко	% съотн. на безк. плащ. спрямо общ. оборот
1 9 4 8				
II тримесечие	25.644	57.923	83.567	69.3
III тримесечие	26.070	61.311	87.381	70.1
IV тримесечие	27.232	83.223	110.455	75.3
средно годишно	26.315	67.486	93.801	71.9
1 9 4 9				
I тримесечие	19.728	69.174	88.902	77.8
II тримесечие	20.132	83.836	103.971	80.6
III тримесечие	26.260	110.821	137.081	80.8
IV тримесечие	28.305	125.226	153.531	81.6
средно годишно	23.607	97.265	120.872	80.5

Размерът на безкасовите плащания расте непрекъснато. Проще казано или съотношение към касовите плащания нараства от 71.9 на сто средно за 1948 година на 80.5 на сто за 1949 година. Средномесеч-

ният касов разходен оборот през 1948 година е 26.3 милиарда лева, а през 1949 година - 23.6 милиарда лева, или е намалял с 10.2 на сто. Обратно, безкасовите плащания са увеличени от 67.5 на 97.3 милиарда лева или увеличението е 30.8 милиарда лева.

Ъпреки разширението на безкасовите плащания, Банката не е успяла да организира контрол върху тях.

Развитието на влоговете при Банката през отчетната година, в сравнение с 1948 година се илюстрира от следната таблица:

Видове влогове	31.XII.1948		31.XII.1949		Променени	
	милиард. лева	%	милиард. лева	%	милиард. лева	%
I. Индивидуална спест.						
Сиротски влогове.....	1.3	1.91	1.4	2.21	+ 0.1	7.69
Срочни влогове.....	0.6	0.88	0.8	1.27	+ 0.2	33.33
Детски влогове.....	0.7	1.02	1.0	1.58	+ 0.3	42.85
Спестовни влогове.....	16.3	24.76	17.2	27.22	+ 0.9	1.77
Всичко..	19.5	28.59	20.4	32.28	+ 0.9	4.62
II. Средства на учреждения и предприятия						
Влог. на с-ве и учр....	30.5	44.72	20.6	32.59	- 9.9	32.46
Влог. на предприятият....	15.4	22.58	17.5	27.69	+ 2.1	13.64
Всичко..	45.9	67.30	38.1	60.28	- 7.8	16.99
III. Амортизац. отчисления..	1.6	2.34	2.9	4.59	+ 1.3	81.25
IV. Влогове за гаранц. акред.	1.2	1.77	1.8	2.85	+ 0.6	50.00
Всичко влогове	68.2	100%	63.2	100%	- 5.0	7.33

Увеличението на индивидуалната спестовност от 0.9 милиарда лева или 4.62 на сто се дължи главно на начислените лихви около 0.6 милиарда лева. Останалото увеличение на същата спестовност предя всичко е резултат на въвеждане нов вид спестовност - работническите влогове, които през годината са привлечени 131.883 броя за 271 милиона лева.

Разпределението на индивидуалната спестовност по професия на вложителите през 1949 година, в сравнение с 1948 година се вижда от следващата таблица.

Влогове
и Б.Н.
банка

Професии на вложителите	1948 г.	1949 г.	Промени	
	милиони лв.	милиони лв.	милиони лв.	%
Работници	408.5	615.4	+ 206.9	+ 51.8
Чинovníци	1771.3	2143.6	+ 372.3	+ 21.0
Земеделци	5921.6	5674.8	- 246.8	- 4.3
Занаятчии	1047.6	1156.9	+ 109.4	+ 10.4
Домашкини	3074.4	3021.7	+ 47.3	- 1.2
Търговци	1128.9	916.8	- 212.1	- 19.0
Други	3895.9	3583.7	+ 312.2	+ 8.0
Всичко	17556.1	18012.9	+ 456.8	+ 2.6
Детски влогове	733.5	993.8	+ 260.3	+ 35.6
Сиротски влогове	1248.1	1365.2	+ 117.1	+ 9.4
А общо	19836.7	20371.9	+ 535.2	+ 2.7

Увеличението на работническите и чиновническите влогове е с 582.2 милиона лева. Като се припоаднат около 76 милиона лева за начислени лихви, реалното увеличение е с 506 милиона лева. Намалението на влоговете на земеделците-стопани е с 256.8 милиона лева, а като се вземе предвид и начислена лихва около 207 милиона лева, фактически се намаляват с около 464 милиона лева. Това се дължи главно на обстоятелството, че земеделците-стопани правят спестяванията си при наемците се в селищата им банкови представителства. Намалението на търговските влогове с 212 милиона лева е последица на постепенното изчезване на тази професия.

Детските влогове нарастват от 733.5 милиона лева в края на 1948 на 993.8 милиона лева в края на отчетната година, като показват прирост 260.3 милиона лева или 35.6 на сто. В края на 1949 година се въвежда и ученически влогове.

Процентното разпределение сумата на индивидуалната спестовност по професия на вложителите през 1949 година, без детските и сиротските влогове, е: работници 3.4 на сто, срещу 2.6 на сто за 1948 година; чиновници - 11.9 на сто, срещу 10.1; земеделци - 31.5 на сто срещу 33.8; занаятчии 6.14 на сто, срещу 6.0 на сто; домашкини 21.9 на сто срещу 22.1 на сто; търговци 5.1 на сто срещу 6.4 на сто и други професии - 19.9 на сто срещу 19.3 на сто в края на 1948 година.

Тези данни сочат, че структурата на влоговете е променена, като трудещите се показват увеличение в сумата на влоговете за сметка на останалите професии. Още по-ясно се очертава тази промяна от разпределението броя на вложителите по професии. Общият брой на вложителите в края на 1948 година е бил 411.891, а в края на 1949 -

320.500, или увеличението в Бройки е 108.609, което дава 26.4 на сто. Относителното тегло на броя на вложителите в края на 1949 година спрямо 1948 година по професии е било: работници 15.8 на сто срещу 4.8 на сто; чиновници 23.1 на сто срещу 12.5 на сто; земеделци 29.5 на сто срещу 40.2 на сто; занаятчии 3.8 на сто срещу 5 на сто; домакински 16.1 на сто срещу 22.1 на сто; търговци 1.7 на сто срещу 3.1 на сто; и други професии 10.3 на сто срещу 12.8 на сто.

Средствата на учрежденията и предприятията показват намаление през отчетната година с 7.8 милиона лева или 16.89 на сто. Нат се вземат под внимание прехвърлените около 10 милиарда лева от "Влогове на фондове и учреждения" в "Газни кредитори сметки". Реалното увеличение е около 2.2 милиарда лева. От тях влоговете на фондове и учреждения са увеличени с 0.1 милиарда лева, а тези на предприятия с 2.1 милиард лева.

Развитие на кредитните пласменти през отчетната година, в сравнение с 1948 година, се вижда от следващата таблица:

Групи пласменти	1948		1949		увелич. /+/ намал. /-/	
	милиард. лева	%	милиард. лева	%	милиард. лева	%
Кредитни пласменти в стопански предприятия:						
в търговски предприятия	41.2	53.0	63.6	61.1	+ 22.4	54.4
в индустриални предир.	18.0	23.2	20.0	19.2	+ 2.0	11.1
в земед. стопанства	4.7	6.1	11.0	10.6	+ 6.3	134.0
в занаятч. предприятия	0.2	0.3	0.4	0.4	+ 0.2	100.0
Всичко	64.1	82.6	95.0	91.3	+ 30.9	48.2
Сметки в ликвидация	7.1	9.1	2.0	1.9	- 5.1	71.8
Други.....	6.4	8.3	7.1	6.8	+ 0.7	10.9
А общо	77.6	100	104.1	100	+ 26.5	34.1

Сметките в ликвидация показват намаление с 5.1 милиарда лева или 71.8 на сто, което се дължи главно на оформяване кредитите с взаимните кооперации за откъсването от тях средствата, погасяване стари задължения на национализирани предприятия и други. Всички останали кредити показват увеличение.

Кредитите в търговските предприятия са увеличени с 22.4 милиарда лева или 54.4 на сто, въпреки ускоряване оброчността им от 42.6 дни през 1948 на 31.1 дни през 1949 година. Това се дължи на прехвърлените около 5 милиарда лева от "Сметки в ликвидация", увеличаване броя на кредитираните предприятия от 5253 през 1948 на 7609 през 1949 година, увеличаване обема на стокооборота с 14 на

СНИТИ
И В.В.
ИКА

ето и все още продължаващото отклонение на кредитната и задържане на големи незапланивани запаси.

Кредитите в индустриалните предприятия са увеличени с 2 милиарда лева въпреки увеличената им обрачаемост от 57 дни през 1948 и 39.6 дни през 1949 година или с 30 на сто. Това се обяснява с увеличаване обема на индустриалното производство с 30 на сто, според отчета за изпълнение държавния народно-стопански план, и увеличаване кредитираните предприятия с 397 бройки.

Кредитите в земеделските стопанства са увеличени със 6.3 милиарда лева или 134 на сто, което се дължи главно на увеличаване броя на кредитираните държавни, кооперативни и на народните съвети предприятия. Броят на кредитираните държавни предприятия е нарастнал от 110 в началото на 258 в края на 1949 година, а сумата е нарастнала от 1258 на 4708 милиона лева или увеличението е 3450 милиона лева. Броят на кредитираните кооперативни предприятия е нарастнал от 1800 на 3282, а сумите от 1810 милиона лева на 4659 милиона лева или увеличението е с 2849. Броят на кредитираните частни земеделски стопанства е нарастнал от 83.689 на 96.940, а сумата на отпуснатите кредити е увеличена от 1672 на 1673 милиона лева, или прироста е само с 1 милион лева.

Разпределението на банковите кредити по министерства през 1949 година в сравнение с 1948 година е както следва:

Министерства	Всички кредити		Промени	
	1948	1949	+ увел. - нам.	%
М-во на индустрията	11.1	14.8	+	3.7 + 33.3
М-во на земеделието	5.1	9.4	+	
М-во на горите	-	2.1	+	6.4 +125.5
М-во на електр. и мелкор.	0.3	1.4	+	1.1 +366.7
М-во на мините и подз. бог.	1.7	2.1	+	0.4 + 23.5
М-во на външната търговия	10.2	14.4	+	4.2 + 41.2
М-во на транспорта	10.5	11.9	+	1.4 +280.0
М-во на народно здраве	1.0	1.6	+	0.6 + 60.0
М-во на народна отбрана	0.2	0.1	-	0.1 - 50.0
М-во народна просвета	-	0.2	+	0.2 -
К-тет за наука, изк. и култ.	0.3	0.5	+	0.2 + 66.7
К-тет за физкулт. и спорт	0.2	0.1	-	0.1 - 50.0
Народни съвети	0.7	2.0	+	1.3 +185.7
Всичко държавни, на народни съвети и автономни предприятия	41.6	60.7	+	19.1 + 45.9
Кооперативни предприятия	18.2	30.3	+	12.1 + 66.5
Частни предприятия	4.3	4.0	-	0.3 - 7.0
А общо	64.1	95.0	+	30.9 + 48.2

По сектори кредитите пласменти на 31.XII.1949 година в сравнение с 31.XII.1948 година, се разпределят:

	Държавни, общински, автоном. др.		Кoopеративни кредити.		Частни предприятия.		Всичко	
	миллиард. лева	%	миллиард. лева	%	миллиард. лева	%	миллиард. лева	%
1948								
Търговски кредит	22.9	58.2	14.9	36.0	2.4	5.9	41.2	100.
Индустриален "	16.4	91.1	1.5	8.3	0.1	0.6	18.0	100.
Земеделски "	1.3	27.1	1.8	37.8	1.6	35.4	4.7	100.
Занаятчийски "	-	-	0.1	50.0	0.1	50.0	0.2	100.
Всичко	41.6	64.9	18.3	28.4	4.2	6.7	64.1	100.
1949								
Търговски кредит	28.9	61.1	22.7	35.7	2.0	3.2	63.6	100.
Индустриален "	17.1	85.6	2.6	13.0	0.3	1.5	20.0	100.
Земеделски "	4.7	42.7	4.6	41.8	1.7	15.5	11.0	100.
Занаятчийски "	-	-	0.4	100.0	0.0	-	0.4	100.
Всичко	60.7	63.9	30.3	31.9	4.0	4.2	95.0	100.

Търговският кредит е увеличен през 1949 година, в сравнение с 1948 година, в държавния сектор с 15 милиарда лева, или 62.8 на сто, в кооперативния сектор с 7.8 милиарда лева или 52.3 на сто, а е намален в частния сектор с 400 милиона лева или 16.7 на сто.

Индустриалният кредит е увеличен през отчетната година в сравнение с предходната, в държавния сектор с 700 милиона лева или 4.3 на сто, в кооперативния сектор с 1.1 милиарда лева или 73.3 на сто и в частния сектор с 200 милиона лева или 200 на сто.

Земеделският кредит е увеличен през 1949 година в сравнение с 1948 година, в държавния сектор с 3.4 милиарда лева, в кооперативния сектор с 2.8 милиарда лева и в частния сектор с 100 милиона лева.

Занаятчийският кредит е увеличен през отчетната година с 300 милиона лева в кооперативния сектор, а в частния сектор е намален с 100 милиона лева.

Обращаемостта на отделните видове кредити, разпределени по сектори, през 1949 в сравнение с 1948 година е била, както следва:

Видове кредити	Държавен сектор		Кoopеративен сектор		Частен сектор	
	1948	1949	1948	1949	1948	1949
	Средно дни на обращаемост през годината					
Търговски кредит	46.8	26.1	53.7	45.0	65.2	69.2
Индустриален "	54.5	37.1	163.6	105.9	101.1	45.4
Земеделски "	128.6	327.3	211.6	163.6	236.8	521.7
Занаятчийски "	-	-	100.1	116.1	94.3	133.7

Обращаемостта на търговския кредит в държавния сектор е увеличена през отчетната година в сравнение с предходната с 20.7 дни, в кооперативния сектор с 8.7 дни, а в частния сектор е намалена с 4 дни.

Обращаемостта

В индустриалният кредит е увеличена в държавния сектор с 17.4 дни, в кооперативния с 57.7 дни и в частния сектор с 55.7 дни.

Значителното увеличение в обращаемостта на средствата на търговския и индустриални кредити в отделните сектори на стопанството се дължи на подобрената организация в дейността на предприятият и изпълнеността на техните стопански планове.

Обращаемостта на средствата в земеделския кредит е намалена в държавния сектор с 198.7 дни и в частния сектор с 284.9 дни, а е увеличена в кооперативния сектор с 48.8 дни. Намалеността на обращаемостта на кредитите в държавния сектор се дължи на увеличение броя на кредитираните предприятия и недоволеността им работа, а в частния сектор - на изостануването заемн по правителствени разпоредения и лошата реколта, което попречи да се върнат старите и новите заемн. Увеличеността обращаемост в кооперативния сектор е последица от подобряване организацията и производителността на трудово-кооперативните земеделски стопанства.

Кредитите за потребление и доставка на стоки за сезонни нужди заемат в края на 1948 година 56.4 на сто от общата сума на кооперативния кредит срещу 63.0 на сто в края на 1948 година; кредитите за нужди от производствения характер - 23.5 на сто срещу 20.8 на сто; тия за общи продажби - 7.3 на сто срещу 5.6 на сто; за специални нужди по нареждане на държавата - 3.6 на сто срещу 1.4 на сто и за други нужди - 9.6 на сто срещу 9.3 на сто от общата сума на кооперативния кредит в края на 1948 година.

Заемите на частни земеделски стопанства, по размер на стопанисваната земя от държавниците, се разпределят:

Размер на стопанисваната земя	1 9 4 8		1 9 4 9		Промена	
	милиони лева	%	милиони лева	%	+ ув. - нам.	%
до 20 декара	608.2	36.4	619.9	37.0	+11.7	+ 1.9
от 21 до 50 декара	492.6	28.9	545.7	32.5	+63.1	+ 12.1
от 51 до 100 декари	332.1	19.8	301.0	18.0	-31.1	- 9.4
от 101 до 150 декари	129.5	7.8	115.5	6.9	- 14.0	- 4.1
от 151 до 200 декари	62.7	3.7	59.2	3.6	- 3.5	- 4.6
над 200 декари	66.3	4.0	32.0	1.9	-34.3	- 51.7
Всичко	1672.4	100.0	1673.2	100.0	+ 1.45	+ 0.1

Заемите на стопанствата до 50 декари възлизат в края на 1949 година на 1165.5 милиона лева или 69.6 на сто от всичките заеми на частни земеделски стопанства срещу 1090.8 милиона лева или 65.2 на сто в края на 1948 година. Това показва, че през отчетната година е увеличено кредитирането предимно на дребни и средни стопани-производители, а са събирани заеманата от по-едриите стопани.

Според целта, за която са отпуснати заемите на частните земеделски стопанства на 31.XII.1949 година в сравнение с 1948, кредитите се разпределят, както следва:

Отпуснати заеми за:	1 9 4 8		1 9 4 9		Промена	
	милиони лева	%	милиони лева	%	милиони лева	%
Покупка на добитък	549.3	32.8	393.2	23.5	- 56.1	- 10.2
Покупка на имоти	132.3	7.9	74.2	4.4	- 58.1	- 43.9
За постройка жилища	102.1	6.1	71.4	4.3	- 30.7	- 30.1
За постр.стоп.огради	61.7	3.7	41.9	2.5	- 19.8	- 32.1
Покупка земед.срэд.машини	163.5	9.8	123.5	7.4	- 40.0	- 24.5
Подобрение земед.стоп.	130.9	7.8	87.0	5.2	- 43.9	- 33.5
Изплащ.дълг.към трети л.	36.1	2.2	24.5	1.5	- 11.7	- 32.3
Изплащане данъци	14.9	0.9	13.0	0.8	- 1.8	- 12.2
Покупка на семена	85.2	5.1	190.9	11.4	+105.7	+124.1
Изхранване	185.7	11.1	436.0	29.0	+250.3	+161.7
Домашни нужди	86.3	5.2	62.3	3.7	- 24.0	- 27.8
Други временни земед.нужди	124.4	7.4	106.0	6.3	- 18.4	- 14.8
Всичко	1672.4	100.0	1673.2	100.0	+ 0.8	+ 0.1

Заемите за покупка на семена и изхранване са нарастнали от 270.9 милиона лева в края на 1948 на 676.9 милиона лева в края на 1949 година или увеличението е 406 милиона лева. Всички други заеми показват намаление с 404.5 милиона лева. Това показва, че дребните земеделци-стопани са кредитирани изключително за покупка на семена и изхранване.

По редовност и стопански отрасли, кредитните пласменти на 31.XII.1949 година, в сравнение с 31.XII.1948 година се разпределят както следва:

Редовност и просрочие на плащането	Търговски плащане		Индустр. плащане		Земеделски плащане		Занаятч. плащане		Всичко	
	мили	%	мили	%	мили	%	мили	%	мили	%
	арди лева		арди лева		арди лева		арди лева		арди лева	
1 9 4 8										
осрочени до 3 м.	0.2	0.5	0.1	0.5	0.2	4.3	-	-	0.5	0.8
осрочени до 6 м.	0.1	0.2	0.1	0.5	0.1	2.1	-	-	0.3	0.5
осрочени над 6 м.	1.1	2.7	0.9	5.0	0.5	10.6	-	-	2.5	3.9
Всичко просрочени	2.4	3.4	1.1	6.0	0.8	17.0	-	-	3.3	5.2
Довни плащанета	29.8	96.6	16.9	94.0	3.9	83.0	0.2	100	60.8	94.8
Всичко	41.2	100	18.0	100	4.4	100	0.2	100	64.1	100

1 9 4 9										
осрочени до 3 м.	0.2	0.3	0.1	0.5	0.2	1.8	-	-	0.5	0.5
осрочени до 6 м.	0.1	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-	0.1	0.1
осрочени над 6 м.	0.7	1.1	0.7	3.5	0.1	0.9	-	-	1.5	1.6
Всичко просрочени	1.0	1.6	0.8	4.0	0.3	2.7	-	-	2.1	2.2
Довни плащанета	62.6	98.4	19.1	96.0	10.8	97.3	0.4	100	92.9	97.8
Всичко	63.6	100	19.9	100	11.1	100	0.4	100	95.0	100

ОПРЕДЕЛЕНИЯ
ОПРЕДЕЛЕНИЯ
ОПРЕДЕЛЕНИЯ
ОПРЕДЕЛЕНИЯ
ОПРЕДЕЛЕНИЯ

За правилното провеждане на банковата кредитна дейност сериозна спънка са били постоянните промени в организационното устройство на предприятията и планирането на тяхната дейност. По-главните от тях спънки са:

1. Уедряването на производствените предприятия, което продължи почти през цялата 1949 година, както и прекъсването на някои, предимно керамични предприятия, на народните съвети; Бяха национализирани и нови предприятия.
2. Плановите за оборотните средства и бързината на обработването не бяха изготвени въз основа на цялостни производствено-финансови, респективно търговско-финансови планове, липоваха и установени показатели за отделните отрасли, поради което в повечето случаи не отразяваха действителните нужди на предприятията от средства;
3. Редица предприятия, поради лошо ръководство и непроверен изпълнителен кадар са реализирали загуби и са констатирани крахти в значителни размери, което е причина за обединяване на част от банковите кредити.
4. При закупуване на селско-стопанските произведения, поради административни разпоредения на държавата, извършва се задържане на произведенията за по-дълъг период, което се явява причина за удължаване на сроковете за възвръщане на банковите кредити и понасяне загуби за предприятията от лихви, фири, наеми и други; просрочия на кредитите се допуща и от производствените предприятия поради блокиране на произведенията им от разни

държавни органи.

Всички тия и редица други спънки внесоха сериозни затруднения в правилното провеждане на банковата кредитна дейност.

За отстраняването на редица слабости Банката многократно е сигнализирала пред съответните висшестоящи звена на предприятията и министерствата. Благодарение на намесата от страна на Банката, финансовите затруднения на редица предприятия бяха омекчени. Така например, на ДАП "Букан", химически завод, Димитровград, ползващите за капиталовложения краткосрочни кредити общо за лева 630.918.000 се превърнаха в дългосрочен кредит при Българска инвестиционна банка и беше наредено да се отпуснат на същите предприятия 300 милиона лева от изравнителния фонд на цените за погасяване на използваните дългосрочни и краткосрочни кредити за капиталовложения. Други 12 предприятия бяха освободени от задължението да внесат амортизационни отчисления за 1947 година и фондове с инвестиционно предназначение, възлизащи на 5.762.000 лева. На 40 предприятия, реализирали загуба през 1948 година общо за 73.347.000 лева беше уредено възстановяване на загубите от изравнителния фонд на цените. На 13 предприятия Банката отпусна кредит от 23.315.000 лева за изплащане безгробно на дължимите от тях вноски за амортизационни отчисления през 1947 година. На други 25 предприятия, отклонили в инвестиция оборотни средства общо за 387.540.000 лева, беше наредено да се отпусне кредит от Българска инвестиционна банка. По този начин, благодарение намесата на Банката, бяха отстранени редица финансови неуредени в предприятията, които спъваха тяхната правилна дейност.

При провеждането на своята кредитна дейност Банката също допусна редица слабости, както това вече беше посочено в началото на отчета.

Девизно
положение

Задълженията на Българската народна банка към чужбина в края на 1948 година са били 2.771.2 милиона лева, а в края на 1949 година са 14.866.3 милиона лева, или увеличението е с 12.095.1 милиона лева.

Промените в девизното положение на Банката в края на 1949 година в сравнение с края на 1948 година се виждат от следващата таблица:

	31.XII.1948		31.XII.1949		Промена	
	млн. долари	млн. лв.	млн. долари	млн. лв.	млн. долари	млн. лв.
I. Авосари на БНБ						
в свободни девизи	2311.2	658.0	1818.3	517.7	- 492.9	- 140.3
в блокирани "	2361.0	672.2	2697.1	765.0	+ 336.1	+ 92.8
в чуждестр. банкирати	61.8	17.6	59.8	17.0	- 2.0	- 0.6
Всичко авосари	4734.0	1347.8	4565.2	1299.7	- 168.8	- 48.1
II. Задължения на БНБ						
в клирингови девизи	13209.6	3830.8	53047.4	15333.9	+39838.0	+2563.1
девети за втр. плащания	398.7	236.2	2969.9	782.1	+ 1703.2	+ 492.9
Всичко задължения	14208.3	4119.1	55744.8	16166.0	+41541.5	+12047.0
III. Превиснение на задълженията над авосарите.....						
	9469.3	2771.2	51179.6	14866.3	+41710.3	+12095.1

Въпреки значителните постъпления в свободни девизи през отчетната година от продажба на злато, /долари 5.334.200 за 1518.8 милиона лева/, авосарите в свободни девизи през отчетната година са намалени поради значителното превисаване на зноса над износа срещу тазнива девизи.

Увеличението на клиринговите задължения през 1949 година се дължи на дефицита на търговския ни баланс със страните, с които имаме клирингови спогодби и на превисването в плащанията ни за нестокови цели над приходите от нестоков характер.

Увеличението на задълженията в девизи за външно плащане се дължи главно на увеличаване задълженията към Чехословакия във връзка с изплащането на част от акциите на национализираната закарна фабрика в Горна Оряховица и на изплащане сточни и патентески навали на бгославските държавни железници.

През отчетната година се сключиха търговски и платески спогодби със СССР, Бюхословакия, Полша, Унгария, Албания и Аржентина. С Румъния, демократична република Германия, западната зона на Германия и Япония бяха подновени само контингентите /отжови/ дести, без да се променят условията по съществуващите спогодби. Спогодбите с Франция, Италия, Белгия, Дания и Бгославия, въпреки изтекенте им срокове, продължават да се предлагат с изключването съгласие на страните.

Плащанията по съществуващите спогодби с народнодемократическите страни са протекли нормално през отчетната година, а тия със западните страни са протекли нормално и въпреки изтекенте им срокове навършват от Банката в сътрудничество с народната милиция. Разкрити са редни нару

ТЪРГОВСКИ
ПЛАТЕЖНИ
СПОГОДБИ

ОБВЪЗОН
ПОТЪРВО

пения и престъпления по Закона за търговията с външните платени средства. Иззети са от заподозрените лица общо 59.370 кгр. злато, чуждестранни чекове и банкноти в разни валути за 3.5 милиона лева и български банкноти за 5.7 милиона лева.

Курсове

През отчетната година се измениха условията за определяне курсовете на Банката, като се премина към определянето им на базата на официалният курс на долара у нас и във всяка държава по отделно.

В курсовете на Банката се направиха следните промени: от 15 февруари се определяха официални курсове за Будапеща 2450-2500; Мена - 2850-2900; от 1 март се определи, без да се обявява, курс на руската рубла 53.72 - 54.42, а от 16 март - 53.72 - 54.70. С оглед на сключената на 17 май 1949 година спогодба за взаимно предоставяне на парични средства за нетърговски платения със Съветския съюз, се определи у нас съответен курс "Продава" на рублата - 36.46. От 15 март 1949 година се определяха официални курсове "Исабон" - 323-334; от 28.II. - "Париж" 103-105, а от 27.IX. - 81-83; от 14.III. се определи курс "Продава" за италианската лира, без да се обявява, 80 лева за 100 лирети; от 1.IX. курса "Женева" е 6.500 - 6.620.

Поради девалвацията на английската лира и другите валути в капиталистическите страни, направи се промяна и в курсовете у нас.

За запазване интересите на страната и сигурността на чуждите парични средства, Банката прехвърли всичките си аванси в свободни девизи на Държавната банка на СССР. По сметките си в Съединените щати и Англия тя поддържа малки остатъци за посредане на текущите нужди.

Съществена пречка при провеждане на девизната политика беше неустановената компетенция по тези въпроси. Тези спънки бяха отчасти преодоляни, като с министерско постановление се определиха компетентностите на Б.и.Банка и Министерството на външната търговия по разходването на девизите. Създаде се комисия за разрешаване отпускането на свободни и други неключигови валути за внос, състояща се от представители на Министерството на външната търговия, Б.и.Банка, Държавната планова комисия и Министерския съвет. Друга пречка беше стремението на отделни търговски центрове да задържат известни девизни средства за себе си, без знанието и съгласието на Банката. За отстраняването на посочените и други пречки, Банката многократно е сигнализирала, обаче, поради пречките във и в Банката и др. органи извършени

Пречки,
слабости и
постъжения
в девизната
политика на
Б.и.Банка

С. П. П.

следните по-важни слабости:

1. Разходването на свободните девизи се извършваше стихийно, безпланово, което можеше да доведе до нецелесъобразности и бързото им изчерпване.
2. Не са били разграничени ясно компетенциите по девизишните въпроси между Българската народна банка, Министерството на външната търговия, Министерството на финансите и Бюрото на Министерския съвет.
3. Девизишният контрол се извършвал по-скоро стихийно, отколкото планово.
4. Отделни търговски централи не са отчитали своевременно девизите, а и Банката не е направила достатъчно за поставянето им в ред.
5. Не е използван опита на Госбанк за реорганизиране на службите и внасяне на необходимите промени в девизишното законодателство.

Развитието на влоговете и кредитните плащания в банковите представителства при всеотрапните кооперации се вижда от следната таблица:

ВЛОГОВЕ И КРЕДИТИ ПРИ БАНКОВИТЕ ПРЕСТАВН-ТЕЛСТВА

Видове влогове и плащания	31.XII.1948		31.XII.1949		+ увеличение - намаляние	
	миллиарди лева	%	миллиарди лева	%	миллиарди лева	%
I. Влогове						
Срочни влогове	0.1	0.5	0.2	0.9	+0.1	100.0
Детски влогове	1.6	8.8	2.1	9.6	+0.5	31.2
Спестовни влогове	15.0	82.4	17.2	78.5	+2.2	14.7
Влогове на предпр.	0.5	2.8	0.9	4.1	+0.4	80.0
Всичко	1.0	5.5	1.5	6.9	+0.5	50.0
Всичко	18.2	100.0	21.9	100.0	+3.7	20.3
II. Кредитни плащания						
Плащ. в земед. стоп. - частни	6.7	93.1	10.4	94.6	+3.7	55.2
Плащ. в занаятч. стоп. частни	0.1	1.4	0.1	0.9	0.0	-
Заеми на разни лица/други/	0.4	5.5	0.5	4.5	+0.1	25.0
Всичко	7.2	100.0	11.0	100.0	+3.8	52.8

Най-голямо увеличение показват спестовните влогове с 2.2 милиарда лева или 14.7 на сто, а в плащанията - "Плащания в земеделия стопанства", чието увеличение е с 3.7 милиарда лв. или 55

Това показва, че и в дейността на банковите представителства съществува несъответствие между увеличението на влоговете и това на кредитните пласменти.

Операции
на Банката

През отчетната година Българската народна банка е извършила 5.288.213 операции срещу 5.040.506 през 1948 година или увеличението е с 247.707, което прави 4.9 на сто. Сумата на банковите операции е увеличена от 6.584 на 8.213 милиарда лева, което дава увеличение на сумата с 1.629 милиарда лева или 24.7 на сто.

Общият брой на вписванията в регистрите възлиза на 25.264.734 или средно на операционна бележка се пада 4.8 вписвания.

В броя и сумите на банковите операции не са включени операциите, които Банката е извършвала за сметка на Българската инвестиционна банка във връзка с изпълнението на нейната кореспондентска служба.

К а д р и

Движението на кадрите през годината се вижда от следната сравнителна таблица:

	на 31.XII. 1948	на 31.XII. 1949	- намаление + увеличение
	б р о й	с л у ж и т е л и	
При Централното управление.....	651	565	- 86
При клоновете.....	5.402	5.470	+ 68
	<u>6.053</u>	<u>6.035</u>	<u>- 18</u>

Банковият персонал можа да се справи с увеличения обем на работата през отчетната година, без увеличение броя на служителите, благодарение голямото напрежение в работата на персонала и извънредния труд. Вследствие на това, от предвидените по бюджета за 1949 година 6.551 служители в края на годината наличният персонал възлиза на 6.035 души, като показва намаление в сравнение с броя му в края на 1948 година с 18 души.

През годината като метод на работа е било внедрявано съревнованието.

Бюджетните разходи на Банката през 1949 година възлизат на 1644.2 милиона лева срещу 1.654.9 милиона лева през 1948 год., като намаляват с 10.7 милиона лева.

Разпределението на бюджетните разходи е както следва:

Бюджетни
разходи

Вид на разходите	31. XII. 1948	31. XII. 1949	Намаление
	М И Л И О Н И		
			Л Е В А
Персонални разходи.....	1.260.4	1.253.6	6.8
Веществени разходи.....	394.5	390.6	3.9
Всичко	1.654.9	1.644.2	10.7

От одобрените бюджетни разходи за 1987.5 милиона лева са изразходвани през отчетната година 1.644.2, или е реализирана икономия 17.3 на сто. От утвърдените персонални разходи в размер на 1.346.8 милиона лева са изразходвани 1.253.6 милиона лева или реализираната икономия представлява 6.8 на сто. От утвърдените бюджетни разходи за 640.7 милиона лева са изразходвани 390.6 милиона лева или е реализирана икономия 39.0 на сто.

През отчетната година Българската народна банка е реализирала печалба 3.065.079.186 лева срещу 1.727.407.497 лева през 1948 година или в повече 1.337.671.689 лева.

Начислените лихви върху банковия пласмент заемат 72.4 на сто от реализираната бруто печалба през отчетната година срещу 65.0 през 1948 година; лихви и курсови разлики от ценни книжа - 14.4 на сто срещу 15.2 на сто през 1948 година; курсова разлика и други от девизни операции - 6.4 на сто срещу 12.5 на сто за предходната година. Реализираните бруто печалби от другите банкови дейности са незначителни.

Реализираните бруто загуби се разпределят по групи, както следва: начислените лихви по влоговете заемат 59 на сто през отчетната година срещу 55.9 на сто за предходната година от общата сума на реализираните загуби; общите разноси заемат 27.5 на сто срещу 31.0 на сто през 1948 година.

Реализираните печалби и загуби през отчетната година в сравнение с предходната се разпределят, както следва:

Загуби и печалби

Реализирани печалби или загуби от:	1 9 4 8		1 9 4 9	
	загуби	печалби	загуби	печалби
	М И Л И О Н И		Л Е В А	
Лихви от плащанти	-	4597.3	-	6277.7
Лихви и курсови разлики в ценни книжа.....	-	1073.9	-	1252.1
Комисионни.....	125.2	233.5	208.4	345.5
Курсова разлика и др. от девизни операции.....	-	850.1	2.6	556.7
Доходи от имоти.....	-	25.9	-	19.6
Други доходи.....	-	38.5	-	42.3
Порто и герб.....	33.1	11.6	27.6	13.2
Разни.....	488.6	157.9	199.0	166.0
Общи разноси.....	1655.0	-	1534.6	-
Амортизации на движими и недвижими имоти.....	38.4	-	38.4	-
Лихви и курсова разлика от ценни книжа.....	0.5	-	261.8	-
Лихви на облигационни заеми.....	17.2	-	5.3	-
Лихви на влогове.....	2983.3	-	3310.5	-
Всичко	5341.3	7068.7	5608.2	8673.3
П е ч а л б а.....	1727.4	-	3065.1	-
А общо	7068.7	7068.7	8673.3	8673.3

ЦЕННОСТ НА ПОПУЛЯРНИТЕ БАНКИ

Преустройството на популярните банки продължи и през отчетната година. Техният брой от 255 в края на 1947 година се намали през 1948 година на 119, като 136 популярни банки се превърнаха във всестрани кооперации. През отчетната година още 14 популярни банки се реорганизираха и в края на 1949 година техният брой спадна на 105 банки.

Членският състав на действащите 105 популярни банки в края на отчетната година възлиза на 351.505 члена. От тях 347348 или 98.8 на сто са индивидуални и 4257 или 1.2 на сто са колективни членове.

Промените в собствените средства на популярните банки в края на 1949 година в сравнение с 1948 година са видни от следната таблица:

Брой на
популярните
банки

Членски
състав

Собствени
средства и
фондове

Дялов капитал и фондове	31.XII.1948		31.XII.1949		+ увеличение - намаление	
	МИЛЛИОНИ лева	%	МИЛЛИОНИ лева	%	МИЛЛИОНИ лева	%
Дялов капитал	2035	75.1	1974	49.9	- 61	-30.0
Резервен фонд	422	15.6	1555	39.3	+1133	+268.5
Други фондове	251	9.3	429	10.8	+ 178	+ 70.9
Всичко	2708	100	3958	100	+1250	+ 46.2

Намалението на дяловия капитал се дължи на превръщането на 14 популярни банки във всеотранни кооперации. Увеличението резервния фонд с 268.5 на сто се дължи на извършената преценка на основните имущества.

Влогове

Влоговете при популярните банки в края на 1948 година възлизат на 21.7 милиарда лева, а в края на отчетната година - 22.2 милиарда лева. Увеличението от 0.5 милиарда лева или 2.3 на сто е незначително, понеже влоговете на превърнатите се популярни банки във всеотранни не са включени в общата сума на влоговете в края на отчетната година.

Развитието на влоговете при популярните банки през отчетната година се вижда в следната таблица:

В и д о в е	31.XII.1948 119 банки		31.XII.1949 105 банки		+ увеличение - намаление	
	МИЛИАРДИ лева	%	МИЛИАРДИ лева	%	МИЛИАРДИ лева	%
А. Индивид. спестовни.						
Срочни влогове.....	0.3	1.4	0.3	1.3	-	-
Детски влогове.....	1.9	8.9	2.0	9.0	+ 0.1	+ 5.2
Спестовни влогове.....	11.3	52.0	12.4	55.9	+ 1.1	+ 9.7
Всичко	13.5	62.3	14.7	76.2	+ 1.2	+14.9
Б. Средства на учреждения и предприятия						
Влог. на ф-ве и учредд.	2.4	11.1	2.2	9.9	- 0.2	- 8.3
Влог. на предприятия	5.5	25.2	4.5	20.3	- 1.0	-19.0
Всичко	7.9	36.3	6.7	30.2	- 1.2	-27.3
В. Влог. за гаранц. акред.	0.3	1.4	0.8	3.6	+ 0.5	+166.6
А общо	21.7	100	22.2	100	+ 0.5	+ 2.3

Срочните и спестовните влогове при популярните банки се разпределят по професия на вложителите, както следва:

	1 9 4 8		1 9 4 9		Промена	
	милиард. лева	%	милиард. лева	%	+ увелич. - намал.	%
Работници	0.7	6.1	0.9	7.1	+ 0.2	28.6
Чиновници	1.4	12.2	1.9	15.0	+ 0.5	35.7
Земеделци	2.4	20.9	2.4	18.9	-	-
Занаятчии	1.3	11.2	1.6	12.6	+ 0.3	23.7
Домакини	3.3	28.8	3.5	27.5	+ 0.2	6.0
Търговци	0.7	6.1	0.5	3.9	- 0.2	28.6
Други	1.7	14.7	1.9	15.0	+ 0.2	11.8
Всичко	11.5	100.0	12.7	100.0	+ 1.2	10.4

Относителният дял на вложителите-работници и чиновници през отчетната година е нарастнал от 18.3 на сто на 22.1 на сто, докато останалите професии показват намаление. Вложителите занаятчии и други професии показват увеличение от 25.9 на сто в края на 1948 година на 27.6 на сто в края на 1949 година. Увеличението се дължи на нарастване влоговете на занаятчиите с 300 милиона лева и на другите професии с 200 милиона лева.

Броят на вложителите-работници е увеличен, в сравнение с броя им в края на 1948 година с 38.978 души или 140.8 на сто; на чиновниците увеличението е 18.105 или 42.9 на сто; на земеделците - 636 души или 1.3 на сто; на занаятчиите - с 2392 души или 8 на сто и броят на другите професии е увеличен с 2842 души или 64 на сто. Намален е броят на вложителите-домакини с 1406 души или 1.62 на сто и на търговците с 2215 души или 22.1 на сто. Общият брой на вложителите е увеличен с 59332 души или 20.3 на сто.

По размер и брой на вложителите спестовните и детски влогове се разпределят: влоговете до 20.000 лева заемат 66.5 на сто от броя на всички вложители, срещу 71.0 в края на 1948 година, и обхващат 7.8 на сто от общата сума на влоговете срещу 12.1 на сто през 1948 година. Това показва, че както по брой на вложителите, така и по суми дребните спестявания са намалени. Влоговете с размер от 20.001 лева до 100.000 лева заемат 24.2 на сто от броя на вложителите срещу 22.1 на сто през 1948 година и 32.1 на сто от сумата на влоговете в края на 1949 година срещу 36.7 на сто в края на 1948 година. Влоговете с размери над 100.000 лева заемат 9.4 на сто от броя на вложителите и 60.1 на сто от общата сума на влоговете в края на 1949 година срещу 6.9 на сто от броя на вложителите и 51.2 на сто от сумата на влоговете в края на 1948 година.

Разпределението на спестовните и детски влогове по брой на вложителите и размер на влоговете на 31.XII.1949 година, в

сравнение с 31.XII.1948 година се вижда от следната таблица:

Размер на влоговете	Вложители		Сума	
	брой	%	мл.лв.	%
<u>1 9 4 8</u>				
До 5.000 лева	211.465	47.2	420	3.2
5.001 - 10.000 "	54.279	12.1	410	3.1
10.001 - 20.000 "	52.432	11.7	773	5.8
20.001 - 50.000 "	61.664	13.8	2.028	15.2
50.001 - 100.000 "	37.303	8.3	2.862	21.5
100.001 - 500.000 "	29.217	6.5	5.351	40.2
Над 500.000 лв.	1.729	0.4	1.466	11.0
Всичко	<u>448.089</u>	<u>100.0</u>	<u>13.310</u>	<u>100.0</u>
<u>1 9 4 9</u>				
До 5.000 лева	172.067	48.9	330	2.6
5.001 - 10.000 "	30.980	8.8	224	1.8
10.001 - 20.000 "	30.744	8.7	447	3.5
20.001 - 50.000 "	51.172	14.6	1.716	13.5
50.001 - 100.000 "	33.574	9.6	2.365	18.6
100.001 - 500.000 "	30.978	8.8	6.035	47.4
Над 500.000 лв.	2.006	0.6	1.615	12.6
Всичко	<u>351.521</u>	<u>100.0</u>	<u>12.732</u>	<u>100.0</u>

Влоговете на фондове, учреждения и други се разпределят в края на отчетната година, в сравнение с предходната година, както следва:

Вид на влоговете	1 9 4 8		1 9 4 9		Промена	
	брой с/ки	суми мл. лева	брой с/ки	суми мл. лева	брой с/ки	суми мл. лева
Влогове на учреждения, задържани се от държавния бюджет.....	456	199	346	17	-110	-182
Влогове на държ.ф-ве	51	46	8	9	- 43	- 37
Влогове на местни и околийски народни съвети	357	96	238	67	-119	- 29
Влог.на общ.организации	7003	1405	7852	1611	+854	+206
Влог.на черкви, манастири и др.религиозни фондации.....	957	123	918	123	- 39	-
Влогове на читалища....	477	53	525	56	+ 48	+3
Разни други.....	7827	493	2799	350	-5028	-143
	<u>17128</u>	<u>2415</u>	<u>12691</u>	<u>2233</u>	<u>-4437</u>	<u>-192</u>

Влоговете на предприятия при популярните банки се разпределят по министерства на 31.XII.1949 година, в сравнение с 31.XII.1948 година, както следва:

Министерства	1 9 4 8		1 9 4 9		Промена + увеличение - намаление	
	брой с/кн	суми млн.л.	брой с/кн	суми млн.л.	брой с/кн	суми млн.л.
М-во на индустрията	712	179.1	498	306.8	-214	+127.7
М-во на земеделието	41	20.2	10	1.7	+ 31	- 18.5
М-во на горите	-	-	55	41.1	+ 55	+ 41.1
М-во на електроф.	41	27.2	48	77.6	+ 7	+ 50.6
М-во на мяните и п.б.	12	2.9	13	8.0	+ 1	+ 5.1
М-во на външ.търговия	20	10.5	7	0.8	- 13	- 10.2
М-во на вътр.търговия	131	207.8	130	287.9	- 1	+ 80.1
М-во строеж.и пътища	10	3.4	4	1.8	- 6	- 1.6
М-во на комун.стоп.	419	200.7	6	3.6	-413	-197.1
М-во на транспорта	70	248.8	115	125.1	+ 45	-123.7
М-во народно здраве	12	2.6	16	3.8	+ 4	+ 1.2
М-во народна отбрана	5	0.5	1	1.0	- 4	- 0.5
К-тет за наука,изк.к.	41	10.0	49	11.6	+ 8	+ 1.6
М-во вътрешните работи	-	-	6	1.0	+ 6	+ 1.0
М-во на просветата	-	-	4	0.8	+ 4	+ 0.8
Народни съвети	-	-	284	200.8	+284	+200.8
Предпр.по други вед.	53	82.9	66	81.0	+ 13	- 8.9
В кооперативни предприятия	1131	248.9	1285	241.5	+154	- 7.4
В частни предприятия	45802	3654.9	40527	3017.2	-5275	-637.7
Всичко	48500	4907.4	43124	4411.8	-5376	-495.6
Други.....	8899	548.7	-	-	-	-
А всичко	57399	5456.1	43124	4411.8	-5376	-495.6

едитни моменти Разпределението на пласментите по отрасли в края на 1949 година, в сравнение с 31 декември 1948 година, се вижда от следната таблица:

Групи пласменти	1 9 4 8		1 9 4 9		увеличение намаление		+ - %
	милнард. лева	%	милнард. лева	%	млн.лрд. лева	%	
Кредитни пласменти в стопански предприятия:							
в търговски предприятия	3.5	23.2	3.6	23.5	+ 0.1	3.0	
в индустр.предприятия	1.9	12.6	1.2	7.8	- 0.7	- 36.8	
в земец.стопанства	1.2	7.9	1.3	8.5	+ 0.1	+ 8.3	
в занаятчийски предпр.	4.2	27.8	4.2	27.5	-	-	
Всичко	10.8	71.8	10.3	67.3	- 0.5	4.6	
Сметки в ликвидация	0.7	4.6	0.6	3.9	- 0.1	14.3	
Други.....	3.6	23.9	4.4	28.8	+ 0.8	22.2	
Всичко	15.1	100.0	15.3	100.0	+ 0.2	1.3	

По-значителните промени в кредитните пласменти на полурните банки са намаление кредитите на индустриалните предпри-

тия с 700 милиона лева и "Сметки в ликвидация" с 100 милиона лева. Увеличение показват плазментите в търговски предприятия и в земеделски стопанства с по 100 милиона лева и "Други плазменти" с 800 милиона лева. Общо взето, кредитните плазменти при популярните банки са увеличени през отчетната година с 200 милиона лева а влоговете при същите са увеличени с 500 милиона лева.

Кредитните плазменти се разпределят на 31 декември 1949 година по вид и по сектори, както следва:

Вид на плаз- мента	Държ., общ. и автон.		Коопера- тивни		Частни		Всичко	
	милиард. лева	%	милиард. лева	%	милиард. лева	%	милиард. лева	%
1 9 4 8								
Търговски плазм.	1.1	31.4	0.4	11.4	2.0	57.2	3.5	100.0
Индустр. плазм.	1.1	58.0	0.4	21.0	0.4	21.0	1.9	100.0
Земеделски плазм.	-	-	0.1	8.8	1.1	92.2	1.2	100.0
Занаятч. плазм.	-	-	3.1	73.8	1.1	26.2	4.2	100.0
	2.2	20.4	4.0	37.0	4.6	42.6	10.8	100.0
1 9 4 9								
Търг. плазм.	2.0	55.6	0.3	8.3	1.3	36.1	3.6	100.0
Индустр. плазм.	0.8	66.7	0.1	8.3	0.3	25.0	1.2	100.0
Земеделски плазм.	-	-	0.0	-	1.3	100.0	1.3	100.0
Занаятчийски плазм.	-	-	3.4	81.0	0.8	19.0	4.2	100.0
	2.8	27.2	3.8	36.9	3.7	35.9	10.3	100.0

Общата сума на стопанските кредитни плазменти в края на отчетната година, в сравнение с края на предходната година, се разпределя: 27.2 на сто в държавни, на народни съвети и автономни предприятия, срещу 20.4 на сто за 1948 година; кооперативни предприятия 36.9 на сто, срещу 37.0 на сто и в частни предприятия: 35.9 на сто срещу 42.6 на сто през 1948 година. Кредитирането на частния сектор, следователно, е от популярните банки е било ограничено през отчетната година.

По министерства общата сума на кредитните плазменти се разпределя, както следва:

Министерства	1 9 4 8	1 9 4 9	Промена	
	м и л и о н и	л е в а	увел. нам.	%
М-во на индустрията	758	618	- 140	- 18.5
М-во на земеделието	-	9	-	-
М-во на горите	37	7	- 21	- 78.6
М-во на електр. и мелнор.	56	50	- 6	- 1.1
М-во на мините и подз. богат.	39	2	- 37	- 94.9
М-во външната търговия	13	13	-	-
М-во на строежите и пътищата	-	22	+ 22	+ 100.0
М-во вътрешната търговия	50	17	- 33	- 66.0
М-во на транспорта	41	80	+ 39	+ 48.8
М-во на вътрешните работи	-	60	+ 60	+ 100.0
М-во народно здраве	7	1	- 6	- 85.7
М-во на просветата	-	4	+ 4	+ 100.0
К-тет за наука, изк. и култ.	17	14	- 3	- 17.6
К-тет за физк. и спорт	2	2	-	-
Народни съвети	1049	1839	+ 790	+ 75.3
Предприятията и др. ведомства	119	90	- 29	- 24.4
Всичко държавни на народни съвети и автономни.....	2188	2828	+ 640	+ 29.3
Кооперативни предприятия	3838	3848	- 50	- 1.3
Частни предприятия.....	4364	3671	- 963	- 20.8
А всичко	10720	10347	- 373	- 3.5

Операции

Броят на извършените операции през 1949 година възлиза на 3001875 срещу 3180435 през 1948 година, като намалението е с 178560 операции или 5.6 на сто. Оборортът на операцията възлиза на 496087 милиона лева срещу 481390 за 1948 година или увеличението е с 14707 милиона лева или с 3.1 на сто.

Персонал

Персоналът на популярните банки е увеличен от 1537 в края на 1948 година на 1617 души в края на 1949 година или увеличението е с 80 души.

Бюджетни разходи

Бюджетните разходи на популярните банки през отчетната година възлизат на 375.5 милиона лева. От тях 281.4 милиона лева или 74.9 на сто са разходи за заплати и повишения, пенсионни вноски и др. Материалните и други разходи възлизат на 94.1 милиона лева или 25.1 на сто от бюджетните разходи. Същите се разпределят: заседателни и възнаграждения на управителния и контролни съвети 12.3 милиона лева или 13.1 на сто; за командировки 3.7 милиона лева или 3.9 на сто; канцеларски 24.0 милиона лева или 25.5 на сто; отопление и осветление - 10.9 или 11.6 на сто; културно-просветни и за абонаменти 4.7 или 5 на сто; помощи и субсидии 18.4 или 19.6 на сто; наеми 4.3 на сто милиона лева или 4.6 на сто; непредвидени разходи 15.8 милиона лева или 16.7 на сто;

Загуби и печалби

През 1949 година действащите 105 популярни банки са реализирали общо чиста печалба 217.593.475 лева. От всички дей-

отвущащи популярни банки 99 са реализирали печалба 221.496.768 лева, а популярните банки Драганово, Дряново и Каспичан са реализирали загуба 3.903.293 лева. Популярните банки в Айтос, Разград и Устово са приключили без резултат.

Реализираните печалби и загуби през отчетната година се разпределят по групи, както следва:

Реализирани печалби или загуби от:	Загуби		Печалби	
	милиони лева	%	милиони лева	%
Общи разноси.....	375.5	30.7	-	-
Амортизации на недвижими имоти, движими имоти, несъбираеми вземания и ценни книжа.....	40.3	3.3	-	-
Данъци и други.....	67.5	5.5	-	-
Разни.....	72.9	6.0	28.0	1.9
Лихви и влогове.....	666.7	54.5	-	-
Лихви на пласменти.....	-	-	1103.7	76.6
Лихви и курсова разлика от ценни книжа.....	-	-	239.0	16.6
Комисионни.....	-	-	31.1	2.2
Други доходи.....	-	-	38.7	2.7
	<u>1222.9</u>	<u>100.0</u>	<u>1440.5</u>	<u>100.0</u>
Реализирани чисти загуби и печалби	221.5	-	3.9	-
	<u>1444.4</u>	<u>100.0</u>	<u>1444.4</u>	<u>100.0</u>

Като Ви представям настоящия отчет, моля, да бъда освободен от отговорност за дейността на Банката през отчетната 1949 година.

Приложение:

- 1/ Баланс на Б.и.банка към 31.XII.1949 година;
- 2/ Равносметка за приходите и разходите на Б.и.банка към 31.XII.1949 година;
- 3/ Баланс на популярните банки към 31.XII.1949 година;
- 4/ Равносметка за приходите и разходите на популярните банки към 31.XII.1949 година;
- 5/ Баланс на банковите представителства при всеотрапните кооперации към 31.XII.1949 година;

София, 31 март 1950 година

У П Р А В И Т Е Л:

КК/ЕК-Напховно в 5 ека.

/Ат. Мечкаров/

1 ека. за Министра Финансите

1 ека. за Управителя БНБ

3 ека. за План. икон. дирекция: от таяк отиде да изпратени на м-во на финансите и ~~на~~ на министерството

ЕК

ОБЩ БАЛАНС НА БАНКОВИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА
към 31.XII.1949 година

37

/в хиляди лева/

№ на с/та	Наименование на сметките	О с т а т а ц и	
		да дава	да взема
1	Каса	829.177	
2	В.Н.Банка.	10.141.209	
3	Разни сметки	1.794	
4	Пласменти в зем.стопан- ства - частъ	10.396.192	
5	Пласменти в занаятчис. предприятия - частни	124.538	
6	Звemi на равни лица.	518.724	
7	Срочни влогове.		167.526
8	Детски влогове.		2.114.270
9	Спестовни влогове		17.209.575
10	Влогове на предприятия		895.217
11	Влогове на фондове, учреж- дения и др.		1.476.471
12	Влогове за гаранция		37.519
13	Лихви за 1950 год.		151.056
14			
	Всичко:	22.011.684	22.011.684

Г О Д И Ш Н А Р А В Н О С М Е Т К А

ЗА 1947 ГОДИНА И НА АЛФАТЪ НА 31 ДЕКЕМВРИ 1947 Г.

С А Г У Б А

П Е Т А

О Б Я С Н Е Н И Е

С у м и

Общ суми

О Б Я С Н Е Н И Е

С у м и

Общ суми

О Б Я С Н Е Н И Е	С у м и	Общ суми	О Б Я С Н Е Н И Е	С у м и	Общ суми
I. Общ разисмет:			I. Лихви от плащменти:		
4 Заплати и др. възнаграждения.....	1.130.670.828		Лихви от странини кореспонденти - чужда валута...	6.981.112	
5 и 6 Възнагражд. за извърш.трж. и поръчк.-ни пррж.т.....	18.375.952		Лихви от странини кореспонденти - леве.....	-	
7 Коремно облекло.....	41.530.214		Лихви от плащменти в търг.предприятия - държавни	1.650.274.870	
8 Пътни и дневни.....	58.730.423		Лихви от плащменти в търг.предприятия - коопер.	1.172.125.491	
9 Възнаграждения на временно наети дл.в.....	2.109.447		Лихви от плащменти в търг.предприятия - частни.	40.895.216	
10 Наеми на помещения.....	4.709.247		Лихви от плащменти в индустр.предприятия - държ.	985.116.137	
11 Канцеларски разходи.....	172.964.321		Лихви от плащменти в индустр.предпр. - кооперат.	101.626.894	
20 Изплащане останили задължения и пр.....	26.932.740		Лихви от плащменти в индустр.предприятия - частни	18.874.403	
16, 17 и 18 Субсидии и помощи.....	48.636.698		Лихви от плащменти в земед.стопанства - държавни	212.949.188	
12, 13 и 15 Разни.....	19.807.872	1.634.527.742	Лихви от плащменти в земед.стопанства - кооперат.	192.170.797	
II. Амортизации на движими и недвижими имоти:			Лихви от плащменти в земед.стопанства - частни...	562.675.164	
Амортизация на движими имоти.....	12.969.516		Лихви от плащменти в занаят.предпр. - кооперативни	15.133.389	
Амортизация на недвижими имоти.....	25.463.254	38.432.770	Лихви от плащменти в занаят.предпр. - частни.....	6.367.095	
III. Несъобразими вземания	46.846	46.846	Лихви от плащменти в популярни банки.....	32.383.841	
IV. Лихви и курсова разлика от ценни книжа:			Лихви от заеми на разни леве.....	175.032.276	
Курсова разлика от държавни облигации.....	261.690.756		Лихви от сконтирани полици.....	1.141.700	
Курсова разлика от други облигации.....	124.397	261.815.153	Лихви от българска известностна банка.....	740.857.559	
V. Лихви на облигационни заеми:			Лихви от ликвидационни плащменти.....	85.544.034	
Лихви по 5% заем Б.з.и.к.банка 1896 г.....	5.342.836		Лихви от държавата.....	60.353.932	
Лихви по 4 1/2% заем Б.в.банка 1909 г.....	-		Лихви от обществ.вземания.....	39.392.570	
Лихви по 7 1/2% Б.д.заем 1928 г.....	-	5.342.836	Лихви от разни.....	177.451.254	
VI. Лихви на влогове:			II. Лихви и курсова разлика от ценни книжа:		
Лихви на странини кореспонденти - чужда валута.	14.475		Лихви от държ.облигации и съкровяцини бонове.....	1.247.212.815	
Лихви на странини кореспонденти - леве.....	5.038.611		Лихви от други облигации.....	4.854.265	1.252.067.080
Лихви на срочни влогове.....	29.102.617		III. Комисии:		
Лихви на летски влогове.....	113.262.091		Комисии от преводи.....	184.509.873	
Лихви на спестовни влогове.....	1.030.447.855		Комисии от касов.....	24.609.134	
Лихви на Българска известностна банка.....	394.157.267		Комисии от акредитиви.....	36.501.446	
Лихви на влогове на предприятия.....	250.667.137		Комисии от ценности.....	6.337.108	
Лихви на влогове на популярни банки.....	185.517.024		Комисии от гаранции.....	14.278.134	
Лихви на влогове на кооперации.....	3.670.300		Комисии от кореспондентски служжж.....	560.804	
Лихви на влогове за гаранции и акредитиви.....	11.590.062		Комисии от разни.....	16.785.647	345.579.666
Лихви на влогове на окдова, учреждения и др.....	258.811.626		IV. Курсова разлика и др. от девизни операции:		
Лихви на пощенска спестовна каса.....	811.842.987		Разлика курс от камбио.....	556.756.249	556.756.249
Лихви на разни.....	171.554.551	310.484.693	V. Доходи от имоти.....	19.551.102	19.551.102
VII. Комисии:			VI. Други доходи.....	42.336.269	42.336.269
Комисии в/у влогове при банков представителства.....	99.281.327		VII. Порто и герб.....	13.157.620	13.157.620
Комисии в/у плащменти на банков представ.	99.376.750		VIII. Разни.....	165.994.912	165.994.912
Комисии от преводна и касова служба при банков представителства.....	3.600.131		IX. Загуба.....		
Комисии на разни.....	6.168.116	205.426.324			
VIII. Курсова разлика и др. от девизни операции:					
Разлика от курс от камбио.....	2.599.131	2.599.131			
X. Порто и герб.....	27.566.370	27.566.370			
XI. Разни.....	199.035.629	199.035.629			
IX. Печалба.....		3.065.070.186			
Всичко.....		8.673.359.880	Всичко.....		8.673.359.880

ОБЩ БАЛАНС НА ПОПУЛЯРНИТЕ БАНКИ НА 31 ДЕКЕМВРИ 1949 Г.

№ на сметките	Наименование на сметките	Общатици	
		Дебит	Кредит
РАЗПОЛАГАЕМИ СРЕДСТВА			
1/6	К а с а.....	146.294.904	
2/	Б.н.банка Блокирани средства..... свободни средства.....	5.500.665.203	
П Л А С М Е Н Т И			
П Л А С М Е Н Т И В С Т О П А Н С К И П Р Е Д П Р И Я Т И Я			
Пласменти в търговски предприятия			
3/8 а/	Държавни, общински и автономни.....	1.998.074.749	
4/9 б/	Кооперативни.....	276.965.516	
5/10 в/	Частни.....	1.304.857.691	
Пласменти в индустриални предприятия			
6/11 а/	Държавни, общински и автономни.....	831.725.552	
7/12 б/	Кооперативни.....	78.526.519	
8/13 в/	Частни.....	261.031.100	
Пласменти в земеделски стопанства			
9/15 а/	Кооперативни.....	49.138.333	
10/16 б/	Частни.....	1.338.479.119	
Пласменти в занаятчийски предприятия			
11/17 а/	Кооперативни.....	3.443.213.446	
12/18 б/	Частни.....	766.844.366	
Пласменти в разни лица			
13/21	Заеми на разни лица.....	3.617.783.241	
14/22	Сконтирани полици.....	8.896.150	
Сметки в ликвидация			
14-а	Кредитна централа.....	10.866.493	52.923.504
14-б	Стопански предприятия.....	398.171.263	241.692.669
14-в	Пласменти в ликвидация.....	641.673.140	
Други пласменти			
15/29	Съдебни вземания.....	749.089.126	
16/31	Вземания по ЗОДЗКр.....	31.531.259	
Ц Е Н Н И К Р И В А			
17/32	Държавни облигации.....	5.105.743.416	
18/33	Други облигации.....	31.375.126	
И М О Т И И С Ъ Ч А С Т И Я			
19/34	Недвижими имоти.....	1.756.468.493	
20/35	Движими имоти.....	242.187.093	
21/36	Съучастия.....	193.658.584	
Д Р У Г И А К Т И В И			
22/39	Временни сметки.....	668.960.046	628.054.527
24/40	Преходни активи.....	85.116.949	
С О Б С Т В Е Н И С Р Е Д С Т В А			
26/46	К а п и т а л.....		1.974.264.487
27/47	Резервен фонд.....		1.554.819.462
28/48	Други фондове.....		428.557.654
К О Р Е К Т И В Н И С М Е Т К И			
29/68	Амортизации.....		511.152.425
Ч У Ж Д И С Р Е Д С Т В А			
Влогове			
30/51	Срочни влогове.....		326.661.880
31/52	Детски влогове.....		2.000.086.160
32/53	Спестовни влогове.....		12.405.050.639
33/54	Спестовни влогове за специални цели.....		6.555.005
34/55	Влогове на предприятия.....		4.411.757.657
36/60	Влогове за гаранции.....		784.443.297
37/61	Влогове на фондове, учреждения и др.....		2.238.769.571
КРЕДИТИ			
39/19	Б.н.банка - кредити за прераздаване.....		839.164.178
Д Р У Г И П А С М Е Н Т И			
40/69	Банкови чекове в обращение.....		562.079.188
41/70	Акцептирани чекове в обращение.....		282.694.252
42/71	Преводи за изпълнение.....		71.333.628
44/73	Преходни пасиви.....		36.729.372
П Р И Х О Д И			
45/75-81	Зимни и комисии.....		2.921.872
46-82	Загуби и печалба.....	3.493.555	185.006.986
У С Л О В Н И А К Т И В И			
47/41	Длъжници по гаранции.....	1.229.544.660	
48/	Гаранции.....		1.229.544.660
Статистически сметки.....			
		28.587.122.129	28.587.122.129
А ОБЩО		59.565.437.202	59.355.437.202

ОБЩА РАВНОСМЕТКА НА 105 ПОПУЛЯРНИ БАНКИ

ЗА ЗАГУБИТЕ И ПЕЧАЛБИТЕ
СЪСТАВЕНА НА 31 ДЕКЕМВРИ 1949 ГОДИНА

Разходи	Единични суми	Общи суми	Приходи	Единични суми	Общи суми
I. ОБЩИ РАЗХОДИ:			I. ЛИХВИ		
1. Личен състав			1. Събрани лихви по пласменти в стоп.предприят.и др.		
Основни заплати и повишения, пенсионни вноски и др..	281.411.204		Лихви от пласменти в търговски предприятия.....	190.769.291	
2. Веществени е др.			Лихви от пласменти в индустриални предприятия...	76.756.532	
а/ заседателни и възнаграждения на управ.и контр.съвети	12.326.067		Лихви от пласменти в земеделски стопанства.....	85.252.973	
б/ командировки.....	3.671.893		Лихви от пласменти в занаятчийски предприятия.....	237.108.430	
в/ канцеларски.....	23.956.222		Лихви от пласменти от разни лица.....	211.543.130	
г/ отопление и осветление.	10.866.836		Лихви от пласменти в ликвидация.....	41.090.789	
д/ културно-просветни и абонаменти.....	4.734.390		Лихви от съдебни вземания	43.493.570	
е/.....	10.000.000		Лихви от вземания по ЗОДЗКр.....	3.132.991	
ж/ наеми.....	4.341.891		Лихви от гаранции, кредити и гаранции о/у ценни книжа	3.848.601	
з/ непредвидени.....	15.807.598	375.487.732	Лихви от излизъци.....	195.788.565	
			Лихви от пласменти в стопански предприятия.....	3.383.070	
II. АМОРТИЗАЦИИ:			Сторно лихва на влоговете	1.693.131	
В/у недвижимите имоти.....	20.291.470		Несъбрани лихви.....	2.949.267	
В/у движимите имоти.....	7.921.628		Бълг.инвестиционна банка.	428.802	
На несъбираеми вземания.....	5.154.947		От делегирани кредити....	-138.354	
На ценните книжа.....	6.899.478	40.267.523	Временни сметки.....	1.380.501	
			Разни.....	4.271.979	1.103.635.976
III. ЛИХВИ:			II. ЛИХВИ И КУРСОВА РАЗЛИКА ОТ ЦЕННИ КНИЖА		
1. Върнати лихви по пласментите	29.777.049		От държавни облигации....	229.342.099	
2. Изплатени и капитализирани лихви по влоговете:			От други облигации.....	9.693.550	239.035.649
На орочни влогове.....	10.321.070		III. КОМИСИОННИ		
На детски влогове.....	81.636.567		От преводи.....	7.261.899	
На спестовни влогове.....	391.958.924		От инкасо.....	2.555.287	
На спестовни влогове за специални цели.....	737.422		От колетна служба.....	3.097.793	
На влогове на предприятия	64.860.220		От гаранц.кредити и гар. о/у ценни книжа.....	11.106.469	
На влогове за гаранц.акредитив	4.303.326		От разни.....	7.107.547	31.128.945
Лихви на Б.и.банка.....	1.334.968		IV. ДОХОДИ ОТ ИМОТИ		
На влогове, на фондове, на учреждения и др.....	43.997.742		Наеми.....	31.568.911	
3. Лихви на ползувани кредити	35.818.770	666.746.058	V. ДРУГИ ДОХОДИ		
IV. ДАЪЦИ И ДР.			Такои правопазене.....	1.978.740	
Изплатени държавни и други данъци.....	53.217.227		Такси за издадени удостоверение.....	1.158.144	
Курсова разлика на ценни книжа.....	11.299.310		Събрани отивовни вземания	3.968.932	38.674.727
Порто и герб.....	2.950.601	67.467.138	VI. РАЗНИ		
V. НАЗНИ			3 а г у б а.....	3.903.293	3.903.293
Чиста печалба за разпределяне, съгласно чл.62 от устава.....	221.496.768	221.496.768	ВСИЧКО		
	1.444.385.790	1.444.385.790		1.444.385.790	1.444.385.790

ЗАБЕЛЕЖКА: разликата от лева 36.489.782 между чистата печалба по баланса и равнoсметката се дължи на това, че 32 популярни банки не са посочили още по балансите си.